

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 4CoP/104/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8423200060
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 04. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ingrid Kalináková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2024:8423200060.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ingrid Kalinákovvej a členov senátu Mgr. Miloša Koleka a JUDr. Zuzany Biščákovvej, v právnej veci starostlivosti súdu o maloleté deti: N. Š., I. XX.X.XXXX, J. Š., I. X.X.XXXX, obaja bytom u otca, a maloletá W. Š., I. XX.XX.XXXX, bytom u matky, zastúpených v konaní kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny N., pochádzajúcich z matky N. Š., I. XX.X.XXXX, G. Z. I. XXX/XXX, O. T., a z otca J. Š., I. XX.X.XXXX, G. Z. B. XXX/XX, L., v konaní o návrhu otca na úpravu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom, o odvolaní otca proti rozsudku Okresného súdu Poprad č.k. KK-5P/6/2023-78 zo dňa 27.6.2023, takto

rozhodol:

I. Potvrdzuje rozsudok vo výroku II., III., V., VI. v časti zamietnutia návrhu otca na určenie výživného, VIII. v časti určenia dlžného výživného na maloletú W., X., XI., XII.

II. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

I. Predmet konania

1. Otec maloletých detí sa návrhom domáhal úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k mal. deťom.

II. Obsah napadnutého rozhodnutia

2. Okresný súd Poprad ako súd prvej inštancie (ďalej len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že:

I. Z v e r u j e mal. deti N. Š.F., I. XX. XX. XXXX a J. Š., I. XX. XX. XXXX, do osobnej starostlivosti otca J. Š., I. XX. XX. XXXX.

II. Z v e r u j e mal. W. Š.Š., I. XX. XX. XXXX, do osobnej starostlivosti matky N. Š., I. XX. XX. XXXX.

III. Obaja rodičia s ú o p r á v n e n í a p o v i n n í maloleté deti zastupovať v bežných veciach a spravovať ich majetok.

IV. Matka N. Š.Á. j e p o v i n n á prispievať na výživu mal. N. Š. sumou 90 eur mesačne a mal. J. Š. sumou 80 eur mesačne, vždy do 15. dňa v mesiaci otcovi J. Š., a to od podania návrhu od 13. 01. 2023 do budúca, počnúc dňom doručenia tohto rozsudku osobe povinnej z vyživovacej povinnosti.

V. Otec J. Š. je p o v i n n ý prispievať na výživu mal. W. Š. sumou 70 eur mesačne, vždy do 15. dňa v mesiaci matke N. Š., a to od podania návrhu od 13. 01. 2023 do budúca, počnúc dňom doručenia tohto rozsudku osobe povinnej z vyživovacej povinnosti.

VI. V prevyšujúcej časti návrh otca i návrh matky na určenie výživného z a m i e t a.

VII. Dĺžné výživné na mal. N. Š. a J. Š. za obdobie od 13. 01. 2023 do 15. 06. 2023 vo výške 954,12 eur p o v o ľ u j e matke splácať v mesačných splátkach po 30 eur mesačne, počnúc mesiacom júl 2023, spolu s bežným výživným, vždy do 15. dňa v mesiaci otcovi, až do úplného zaplatenia dlhu, a to pod stratou výhody splátok.

VIII. Dĺžné výživné na mal. W. Š. za obdobie od 13. 01. 2023 do 15. 06. 2023 vo výške 392,75 eur p o v o ľ u j e otcovi splácať v mesačných splátkach po 30 eur mesačne, počnúc mesiacom júl 2023, spolu s bežným výživným, vždy do 15. dňa v mesiaci matke, až do úplného zaplatenia dlhu, a to pod stratou výhody splátok.

IX. Matka j e o p r á v n e n á stretávať sa s mal. N. Š. a J. Š. každý nepárny týždeň od piatka od 14.00 h do nedele do 17.00 h. V stanovený deň a čas si matka maloleté deti prevezme v mieste ich bydliska a po skončení realizácie styku v stanovený deň a čas odovzdá maloleté deti otcovi v mieste bydliska maloletých detí. Otec je povinný maloleté deti na stretnutie s matkou riadne a včas pripraviť.

X. Otec j e o p r á v n e n ý stretávať sa s mal. W. Š. každý párny týždeň od piatka od 14.00 h do nedele do 17.00 h. V stanovený deň a čas si otec maloleté dieťa prevezme v mieste jeho bydliska a po skončení realizácie styku v stanovený deň a čas odovzdá maloleté dieťa matke v mieste bydliska maloletého dieťaťa. Matka je povinná maloleté dieťa na stretnutie s otcom riadne a včas pripraviť.

XI. Obaja rodičia s ú p o v i n n í v prípade, že styk z vážneho dôvodu nebude môcť byť zrealizovaný, oznámiť túto skutočnosť druhému rodičovi najneskôr 24 hodín pred začatím styku, a to prostredníctvom SMS správy.

XII. Žiaden z účastníkov n e m á nárok na náhradu trov konania.

3. Súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol, že obaja rodičia so zverením mal. N. a mal. J. do osobnej starostlivosti otca súhlasili. Sporné bolo zverenie mal. W., ktorú žiadali zveriť do osobnej starostlivosti obaja rodičia. Súd zveril maloletú do osobnej starostlivosti matky vzhľadom na jej citovú naviazanosť na matku, ako aj to, že matka sa o maloletú riadne stará, maloletá má v domácnosti matky vytvorené stabilné prostredie. Vzhľadom k tomu, že maloleté deti neboli zverené len jednému rodičovi, súd upravil stretávanie sa maloletých detí s každým z rodičov tak, aby došlo k upevneniu súrodeneckých väzieb. Pri určení vyživovacej povinnosti vychádzal súd z príjmu rodičov a nevyhnutných výdavkov na maloleté deti.

4. O trovách konania rozhodol podľa § 57 CSP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

III. Odvolanie, vyjadrenie účastníkov konania

5. Proti napadnutému rozsudku podal odvolanie otec, a to proti výroku II. rozsudku, ktorým bola maloletá W. zverená do osobnej starostlivosti matky. Argumentoval tým, že nechce, aby deti vyrastali oddelene. Zotrval na tom, že matka nevie poskytnúť maloletej W. dostatočnú opateru a dcéru zanedbáva, dcéra W. už zmenila tri školy a má zlý prospech, stále je sama doma, v domácnosti matky nie je zavedená elektrina, dcéra nemôže pozeráť televízor, ani si dobíjať mobil. Uviedol, že celý prvý ročník sa o dcéru staral on.

6. Kolízny opatrovník vo vyjadrení k odvolaniu otca navrhol odvolanie otca zamietnuť, nakoľko súd prvej inštancie rozhodol v najlepšom záujme maloletých detí.

7. Matka sa k podanému odvolaniu otca nevyjadrila.

IV. Hodnotenie odvolacieho súdu

8. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) ako súd odvolací po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávneným subjektom - účastníkom konania, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 2 v spojení s § 357 písm. d/, g/ CSP) po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody, preskúmal napadnuté rozhodnutie bez viazanosti rozsahom (§ 65 CMP) a dôvodmi odvolania (§ 66 CMP), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 329 ods. 1 CSP), keď deň vyhlásenia rozsudku bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli súdu a v elektronickej podobe na webovej stránke súdu v ten istý deň, ako sa vyvesil na úradnej tabuli a dospel k záveru, že boli splnené podmienky pre potvrdenie rozsudku vo výrokoch vo výrokoch II., III., V., VI. v časti zamietnutia návrhu otca na určenie výživného v prevyšujúcej časti, VIII. v časti určenia dlžného výživného na maloletú W., X., XI., XII. podľa ustanovenia § 387 ods. 1 CSP.

9. Predmetom prieskumu odvolacieho súdu s poukazom na obsah preskúmaného rozsudku a argumenty predstreté v odvolacom konaní bolo posúdiť, či sú splnené zákonné podmienky na dané skutkové okolnosti pre zverenie maloletej W. do osobnej starostlivosti matky (výrok II.), ako aj súvisiace výroky napadnutého rozsudku o práve zastupovať maloletú a spravovať jej majetok (výrok III.), určenie vyživovacej povinnosti na maloletú W. (výrok V.), o zamietnutí návrhu na určenie výživného v prevyšujúcej časti na maloletú W. (výrok VI.), o určení dlžného výživného na maloletú W. (výrok VIII.), o úprave styku otca s maloletou W. (výrok X.), o úprave náhradného styku (výrok XI.) a rozhodnutie o trovách konania (výrok XII.).

10. Podľa § 387 ods. 1, 2 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

11. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku i konania, ktoré mu predchádzalo, dospel k záveru, že súd prvej inštancie vo vzťahu k napadnutým výrokom v prejednávanej veci dostatočne zistil skutočný stav, posúdil ho podľa správnych zákonných ustanovení Zákona o rodine a zákonne rozhodol, keď maloletú zveril do osobnej starostlivosti matky. Súd prvej inštancie vykonal všetky dôkazy významné pre rozhodnutie, v súlade s § 191 ods. 1 CSP vyhodnotil dôkazy, odôvodnenie rozsudku je presvedčivé a s jeho závermi sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožňuje. Odvolací súd nemal pochybnosti o správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie a zdôrazňuje, že do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa súd stotožnil s jeho právnymi názormi a teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech, resp. nevyhovenie návrhu v konaní. Úvaha súdu prvej inštancie vychádza zo správnych skutkových zistení a na nich nadväzujúce právne závery, ktoré zjavne nie sú svojvoľné, neudržateľné a ani neboli prijaté v zrejmom omyle konajúceho súdu, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Odvolací súd dodáva, že súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivé súdne konanie. Súd prvej inštancie sa dôsledne a precízne vysporiadal so všetkými podstatnými skutočnosťami týkajúcich sa výchovy maloletej, ako aj s námietkami rodičov, ktoré tvorili ich obranu už v priebehu konania na súde prvej inštancie. Odvolací súd ďalej konštatuje, že rozsudok súdu prvej inštancie o zverení maloletej do osobnej starostlivosti matky obsahuje náležitosti rozsudku podľa § 220 ods. 2 CSP a dodáva, že len odlišný názor účastníka vo vzťahu k hodnoteniu dôkazov a úvahám súdu uvedených v odôvodnení napadnutého rozsudku nečiní rozhodnutie nezákonným a nepreskúmateľným.

12. Konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovacím rozsudkom vytvára ich organickú jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku prvej inštancie,

s ktorým tvorí jeden celok (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/40/2018 zo dňa 18.07.2018).

13. Zo zisteného skutočného stavu súdom prvej inštancie vyplýva, že maloleté deti pochádzajú z manželstva svojich rodičov, ktorí dlhodobo nežijú v spoločnej domácnosti, teda bolo dôvodné upraviť výkon ich rodičovských práv a povinností k maloletým deťom. Zo spoločnej domácnosti sa odsťahovala matka v marci 2022 spolu s maloletými deťmi. V mesiaci január 2023 sa maloletí N. a J. vrátili do domácnosti otca, s čím matka súhlasila. V súčasnosti žije maloletá W. v spoločnej domácnosti s matkou v rodinnom dome matkiných rodičov. Rodičia sa dohodli, že maloleté deti N. a J. budú v starostlivosti otca z dôvodu výchovných problémov, predovšetkým s maloletou N.. Otec je vo výchove prísnejší a deti ho rešpektujú. Rodičia vzájomne komunikujú vo veciach týkajúcich sa starostlivosti o maloleté deti. Matka navštevuje maloletých N. a J. pravidelne, realizuje sa aj styk medzi otcom a maloletou W., ako aj vzájomný kontakt medzi maloletými deťmi. Rodičia sa o maloleté deti riadne starajú. Kolízny opatrovník konštatoval, že rodinu monitorujú už dlhodobo z dôvodu viacerých návrhov na úpravu práv a povinností k maloletým deťom zo strany rodičov, ktoré boli následne vzaté späť. V starostlivosti rodičov o maloleté deti nezaznamenali žiadne nedostatky.

14. Pri posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa musí súd zohľadniť viacero kritérií, ktoré sú demonštratívnym spôsobom vymenované v čl. 5 Zákona o rodine. Dôležitým nie je len úroveň starostlivosti o dieťa, ale aj pocit bezpečia, stability, zachovanie identity dieťaťa, vytváranie blízkych vzťahových väzieb s obidvoma rodičmi, ale aj rešpektovanie názoru dieťaťa a jeho možné vystavenie konfliktu lojality a pocitu viny.

15. Za zisteného skutočného stavu, že obaja rodičia sú schopní sa o maloleté dieťa riadne postarať, je podstatným kritériom želanie maloletého dieťaťa, ktoré nepochybne svedčí v prospech zverenia maloletej do osobnej starostlivosti matky. Názor maloletého dieťaťa v prejednávanej veci bol zisťovaný prostredníctvom súdu, ako aj kolízneho opatrovníka. Aj odvolací súd vychádzal z názoru maloletej, z ktorého vyplynulo, že má vytvorenú pozitívnu vzťahovú väzbu k obom rodičom. Praje si, aby mohla ostať v starostlivosti matky, ku ktorej má vytvorený silný citový vzťah, život v domácnosti otca, napriek tomu, že sú tam jej dvaja súrodenci, si zatiaľ nevie predstaviť. Názor maloletej nie je potrebné v predmetnej veci korigovať, je potrebné na neho prihliadnuť. Maloletá má vytvorenú pozitívnu vzťahovú väzbu k obom rodičom, v súčasnosti, vzhľadom k svojmu veku, preferuje matku. Na starostlivosť o deti majú právo obidvaja rodičia. Toto právo je naplnené vtedy, ak každý z rodičov má možnosť o dieťa sa starať po rovnakú dobu ako druhý rodič. Prípadne odchýlky od tohto pravidla musia byť odôvodnené ochranou iného dostatočne silného legitímneho záujmu a týmto legitímnym záujmom nie je ochrana práv druhého rodiča, ale najlepší záujem dieťaťa.

16. V preskúmanom prípade je zrejmé, že kritériá, ktoré sú rozhodné na posúdenie spôsobilosti starať sa o dieťa spĺňajú obidvaja rodičia. Za situácie, keď obaja rodičia sú spôsobilí o svoje dieťa riadne sa starať, treba zohľadniť osobnosť dieťaťa a jeho schopnosť vyrovnáť sa so záťažou, ktorú mu priniesol rozpad rodiny, striedanie doterajšieho miesta pobytu, strata doterajšieho zázemia, bezpečia domova a podobne. Záujem maloletého dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri hľadaní konkrétneho najvhodnejšieho usporiadania vzťahov medzi rodičmi a maloletým dieťaťom a tento záujem vyžaduje, aby sa na jeho výchove podieľali obaja rodičia, ktorí majú v živote maloletého dieťaťa bez pochybností nezastupiteľné postavenie (porovnaj nález Ústavného súdu Českej republiky vo veci II.ÚS 554/04).

17. Odvolací súd konštatuje, že všetky uvedené kritériá boli premietnuté a zohľadnené v napadnutom rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým maloletú W. zveril do osobnej starostlivosti matky. Nie je možné súhlasiť s odvolacou námietkou otca, že on sa o maloletú postará lepšie ako matka a matka výchovu maloletej dcéry zanedbáva. Žiadna z týchto skutočností tvrdených otcom sa v priebehu konania nepotvrdila. To, aby matka zanedbávala výchovu dieťaťa, nevyplýva ani zo správy kolízneho opatrovníka. Naopak matka sa správala rodičovsky zodpovedne, ak sama súhlasila s tým, aby maloleté deti N. a J. ostali v domácnosti otca z dôvodu vážnych výchovných problémov s maloletou N. a rešpektovaním želania syna, ktorý chcel ostať pri otcovi.

18. Za podstatnú skutočnosť považuje odvolací súd aj to, že súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku nastavil model stretávania sa rodičov s deťmi tak, aby nedošlo k pretrhnutiu súrodeneckých väzieb medzi deťmi a zároveň kontaktu a výchovného pôsobenia rodičov na všetky maloleté deti, čím bol v plnej

miere zohľadnený najlepší záujem nielen maloletej W., ale aj jej súrodencov. Zároveň bolo v konaní preukázané, že maloleté deti sú v intenzívnom vzájomnom telefonickom kontakte.

19. Podľa čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akýchkoľvek postupoch týkajúcich sa detí, či už vykonávaných súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

20. Podľa čl. 5 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Zákon o rodine“), záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadňuje najmä a) úroveň starostlivosti o dieťa, b) bezpečie dieťaťa, ako aj bezpečie a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava, c) ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa, d) okolnosti, ktoré súvisia so zdravotným stavom dieťaťa alebo so zdravotným postihnutím dieťaťa, e) ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do jeho dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou, f) podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vlôh dieťaťa, g) názor dieťaťa a jeho možné vystavenie konfliktu lojality a následnému pocitu viny, h) podmienky na vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami, i) využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností.

21. Odvolací súd preskúmal aj výroky napadnutého rozsudku, ktoré odvolaním napadnuté neboli, ale sú závislými výroky od výroku, ktorým bola maloletá W. zverená do osobnej starostlivosti matky. Tak, ako už odvolací súd konštatoval vyššie, výrok X. napadnutého rozsudku, ktorým je upravený styk maloletej W. s otcom, plne rešpektuje právo maloletej na pravidelné stretávanie sa otcom, ako aj súrodencami, teda jej právo na zachovanie rodinného života a zachovanie vzťahových väzieb s oboma rodičmi a súrodencami.

22. Správny a v súlade so zákonom je aj výrok rozsudku o tom, že obaja rodičia majú právo maloletú zastupovať a spravovať jej majetok v bežných veciach.

23. Súd prvej inštancie určil v napadnutom rozsudku povinnosť otca prispievať na výživu mal. W. sumou vo výške 70 eur mesačne. Maloletá W. je žiačkou X. ročníka E. školy, má výdavky na cestovné 20 eur mesačne, stravuje sa doma, školský klub detí, ani iné krúžky nenavštevuje. Matke pri starostlivosti o maloletú vznikajú bežné výdavky na stravu, hygienu, ošatenie. Matka je zamestnaná s mesačným príjmom 600-700 eur, uhrádza výživné na ďalšie dve maloleté deti, spolu s maloletou žijú v dome svojich rodičov, ktorým prispieva na domácnosť sumou vo výške 100 eur mesačne. Príjem otca je vo výške 500-900 eur mesačne, okrem maloletej W. má vyživovaciu povinnosť k dvom maloletým deťom. Otec žije v spoločnej domácnosti so svojou partnerkou a jej deťmi, spoločne hospodária.

24. Odvolací súd dospel k záveru, že v priebehu konania na súde prvej inštancie boli zistené a preukázané všetky skutočnosti podstatné pre rozhodnutie o výživnom, v dôsledku čoho ani odvolací súd nemal pochybnosti o správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie. V tomto prejednávanom prípade súd prvej inštancie vykonaným dokazovaním dostatočne zistil skutočný stav, ktorý následne správne právne posúdil, jeho skutkové a právne závery vychádzajú z dostatočne vykonaného dokazovania. Výživné na maloletú určené napadnutým rozsudkom zodpovedá jej odôvodneným potrebám, ako aj príjmovým a majetkovým pomerom na strane oboch rodičov.

25. Na základe vyššie uvedeného odvolací súd napadnutý rozsudok vo výrokoch II., III., V., VI. v časti zamietnutia návrhu otca na určenie výživného v prevyšujúcej časti, VIII. v časti určenia dlžného výživného na maloletú W., X., XI., XII. ako vecne správny potvrdil postupom vyplývajúcim z ustanovenia § 387 CSP v spojení s ustanovením § 2 ods. 1 CMP.

26. Odvolací súd žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v súlade s ustanovením § 52 CMP.

27. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Podľa § 376 ods. 1 CMP v spojení s § 370 ods. 1 CMP, ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľný exekučný titul, ktorým bola upravená starostlivosť o maloletého, styk s maloletým alebo iná ako peňažná povinnosť vo vzťahu k maloletému, môže oprávnený podať návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, ktorým bola upravená vyživovacia povinnosť, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok).